

เศรษฐกิจ และ สังคมยุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และผลกระทบต่อ การ ซื้อขายงานศิลปะ*

The Sale of Art Affected By the Economy and the Impact on Society After WWII

Received:	February	15, 2019
Revised:	June	28, 2019
Accepted:	July	1, 2019

อัญชิสา ดวงดี (Anshisa Duangdee)**

บทคัดย่อ

ผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้เศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วยุโรปซบเซา แต่ตลาดศิลปะกลับมีแนวโน้มการขายตัวเพิ่มมากขึ้น บทความชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาตลาดการซื้อขายงานศิลปะถึงสาเหตุความเป็นมาและปัจจัยที่ส่งผลให้ระบบการตลาดซื้อขายงานศิลปะเติบโต และขยายตัวได้อย่างรวดเร็วท่ามกลางความบอบช้ำของสงคราม โดยศึกษาสภาวะทางเศรษฐกิจ และเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของการค้าศิลปะ ข้อมูลตัวเลขการค้าของแกลเลอรีที่มีชื่อเสียงในประเทศที่ถูกยึดครองในระหว่างสงคราม

จากการศึกษาพบว่าศิลปะมีศักยภาพในการลงทุน ทำให้เกิดนักลงทุนหน้าใหม่ที่หันมาให้ความสนใจกับการลงทุนทางการซื้อขายผลงานศิลปะที่มีความเป็นกลาง และสามารถทำกำไรได้ทั้งที่ถูกกฎหมายและลักลอบต่างจากการลงทุนอื่นๆ ที่ไม่สามารถลงทุนได้อีกต่อไปในช่วงสงคราม และยังพบว่าตลาดศิลปะไม่ได้เป็นไปตามกระแสนิยม หรือ บริบทต่างๆ ทางสังคมอย่างที่เคยเป็นมาแต่กลับผันแปรไปตามนักลงทุน จนทำให้นักลงทุนกลายเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไกของตลาดศิลปะ

คำสำคัญ : ตลาดศิลปะ แกลเลอรี เศรษฐกิจยุโรป นักสะสม นักลงทุน สงครามโลกครั้งที่ 2

* บทความนี้เรียบเรียงขึ้นจากเนื้อหาส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การจัดมหกรรมศิลปะเชิงพาณิชย์ Art Basel Hong Kong ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2562 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร. ปรมพร ศิริกุลชยานนท์

This article is compiled from a partial thesis theme study on the subject of The Study of Commercial Art Fair “Art Basel Hong Kong” . It is the thesis of Master Degree of Art Theory, Silpakorn University, Study year 2016 Thesis Advisor: PARAMAPORN SIRIKULCHAYANONT, Ph.D.

** อัญชิสา ดวงดี นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 0944273939, ahduangdee@gmail.com

Anshisa Duangdee, The Master Degree of Art Theory in Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University, 0944273939, ahduangdee@gmail.com

Abstract

The effects of World War 2 caused the economy of many countries across Europe to be sluggish. But, the art market unexpectedly showed a growing trend. This study focuses on the art market, art trading, and the causes and the factors that influence the rapid growth of the art market system despite the trauma left by the war. This will be done through the study of economic conditions during the time, historical accounts of art trade, trade data of renowned galleries in occupied countries during the war.

The key findings of this study found that art and its investment potential created a new wave of investors whose interests lie in art trade of legal art pieces, while making profit both legally and illegally. Unlike other type of investments that could no longer be invested during the war. In addition, the study found that the art market did not follow popular trends or social contexts as it used to be. On the contrary, the art investors were the driving force of the art market.

Keywords: Art Market , Art investments , Galleries , Economic of occupation , WW II

บทนำ

สภาวะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปที่ประสบความเสียหายอย่างหนักหน่วง ทั้งทรัพยากร ประชากร และ กระทบต่อเศรษฐกิจ ประเทศแทบจะล้มละลาย เมื่อสงครามจบลงต่างก็ต้องเร่งบูรณะฟื้นฟูประเทศกันอย่างแข็งขัน โดยในตอนนั้นยุโรปก็ยิ่งแบ่งออกเป็นสองฝั่ง คือ ยุโรปตะวันออก และ ยุโรปตะวันตก ซึ่งมีแนวทางต่างกัันดังนี้

ยุโรปตะวันตก ประเทศที่อยู่ในยุโรปตะวันตกเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางของยุโรปมาแต่ดั้งเดิมแล้ว และประเทศเหล่านี้ต่างปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ก่อนสงคราม เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักแซมเบิร์ก อิตาลี และเยอรมันตะวันตก ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยในช่วงสิ้นสงครามนี้เอง ยุโรปตะวันตกมีการพัฒนาสู่ตลาดระบบทุนนิยม ในด้านเศรษฐกิจ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันตกต่างก็ได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา หรือมีอเมริกาคอยหนุนหลัง สหรัฐอเมริกาช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจยุโรปทางด้านเงินทุน วัตถุดิบ เครื่องจักร เพื่อขยายเศรษฐกิจ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และ พาณิชยกรรมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีนโยบายต่างประเทศซึ่งใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา และประเทศในยุโรปตะวันตกเองก็พยายามที่จะรวมกลุ่มกันทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ โดยมีการจัดตั้งองค์กรต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น องค์กรประชาคมยุโรป(EC) ซึ่งกลายเป็นสหภาพยุโรป (EU)ในปัจจุบัน องค์กรเหล่านี้ต่างก็เป็จุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศ และเศรษฐกิจในยุโรปตะวันตกให้กลับมาั่งคั่งได้อย่างรวดเร็ว

ในช่วงภายหลังจากจบสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 การพัฒนาของทวีปยุโรปเป็นไปอย่างไม่พร้อมเพรียงกัน โดยที่ยุโรปตะวันตกเจริญเติบโตกว่ายุโรปตะวันออกที่เกิดวิกฤตทั้งด้านเศรษฐกิจ และโครงสร้างสถาบันทางการเมือง ประเทศในยุโรปตะวันออกที่ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของเยอรมันในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และต่อมากองทัพสหภาพโซเวียตได้เข้ามายึดครอง เช่น เยอรมันตะวันออก เช็กโกสโลวาเกีย โปแลนด์ ฮังการี บัลแกเรีย ยูโกสลาเวีย และโรมาเนีย โดยหลังจากสงครามได้ยุติลงในปี ค.ศ. 1945 กองทัพสหภาพโซเวียตก็ได้ให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในการยึดอำนาจ และ เปลี่ยนระบอบการปกครองของประเทศในภูมิภาคนี้ไปเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ภายใต้อิทธิพลของสหภาพโซเวียต และพัฒนาไปสู่ระบอบรัฐสังคมนิยมที่มีลักษณะเป็นระบอบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่เดียวซึ่งทำให้ประเทศในฝั่งยุโรปตะวันออกได้รับผลกระทบมากมาย ทั้งความอดอยากของประชากร เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ และ ประเทศไม่มีความเจริญเทียบเท่ากับยุโรปตะวันตก

ในขณะที่สงครามจบลงประเทศต่าง ๆ ทั่วทั้งทวีปยุโรปต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ตกต่ำ เกิดภาวะเงินเฟ้อ ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ผู้ผลิต คนตกงาน ระดับราคาสินค้าสูงเกินไป สินค้าส่งออกมีราคาสูง และอาจไม่เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ และหนี้ก้อนโตที่ต้องเสียให้แก่ค่าปฏิกรรมสงคราม รวมถึงการที่จะต้องซ่อมแซมกู้คืนสภาพจากพื้นที่ที่ถูกทำลายล้างจากสงคราม ทำให้ประเทศต้องเร่งรัดด้านการผลิต จึงเป็นผลดีเพราะเป็นการช่วยเพิ่มงาน เพิ่มการผลิต และการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาการเทคโนโลยี เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ซึ่งในช่วงระหว่างสงครามในค.ศ. 1920 – 1930 ได้เคยมีการคิดค้นเทคโนโลยีขึ้นมาหลายชิ้นแต่ไม่เคยนำมาผลิตเพื่อการค้าขายเพราะต้องหยุดชะงักไปเนื่องจากต้องเอาคนทั้งหมดไปร่วมสู้รบในสงคราม และเมื่อสงครามจบสิ้นลงจึงเป็นโอกาสในการพัฒนาเพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในด้านผลผลิต เป็นสาเหตุให้การขยายตัวของเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศต่างๆ ได้มีการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจ โดยหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 จบลงได้มีการจัดตั้งสถาบันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศขึ้นหลายแห่ง เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้า และความแตกต่างทางด้านอัตราภาษีศุลกากร สมาคมการค้าเสรีแห่งยุโรป (EFTA) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการลดอัตราภาษีศุลกากร และการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แม้การรบจะทำให้แต่ละประเทศมีความยากลำบากในทางเศรษฐกิจ แต่ตลาดศิลปะกลับมีความเคลื่อนไหวอย่างคึกคัก มีข้อสังเกตว่าการขยายตัวของอัตราเงินเฟ้อจากสงคราม และความเป็นไปได้ที่จะขยายงานศิลปะทำให้การลงทุนในผลงานศิลปะถูกพิจารณาว่าเป็นหนทางเดียวที่น่าสนใจและมีความเป็นไปได้มากที่สุด เป็นโอกาสภายใต้การถูกคุกคามจากประเทศเยอรมัน เกิดช่องทางในการหาผลประโยชน์มากมายจากงานศิลปะที่ถูกปล้นโดยกองทัพนาซี

ผลงานศิลปะล้ำค่าของชาวยุโรปจำนวนมากที่ถูกพวกนาซีขโมยไปมีทั้งผลงานจากศิลปินเอกอย่าง Michelangelo, Leonardo da Vinci, Rembrandt van Rijn, Jan Van Eyck, Johannes Vermeer และ อีกหลายๆ ท่าน การจัดตั้ง ERR¹ ในค.ศ.1940 - 1945 หรือองค์กรดูแลศิลปวัฒนธรรมของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์บริหารโดยนายพลเกอริง (Reichsmarschall Hermann Goring) เป็นผู้ดูแลจัดหาผลงานศิลปะยุโรปให้กับท่านผู้นำ เป็นตัวอย่างอันดีถึงความสนใจในงานศิลปะทั้งๆที่กำลังทำสงครามกันอย่างเข้มข้น

¹ Einsatzstab Reichsleiter Rosenberg หรือ ERR เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยพรรคนาซี บริหารโดยแกนนำพรรคนาซีที่เป็นคนวางอุดมคติให้กับอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ มีจุดประสงค์เพื่อจัดสรรทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

เมื่อเกิดสงคราม ปารีสยังคงเป็นหัวใจของตลาดศิลปะนานาชาติอยู่ ซึ่งตลาดศิลปะได้รับความนิยมอย่างมากหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ในเวลาต่อมาเมื่อกองทัพนาซีบุกยึดครอง ผู้นำเยอรมันจึงเข้าร่วมลงแข่งขันในตลาดศิลปะอย่างรวดเร็ว และเข้ามาบริหารศิลปะในฝรั่งเศสที่ถูกครอบครอง โดยชาวเยอรมันได้ใช้พิพิธภัณฑ์ Jeu de Paume Museum² ในปารีสเป็นศูนย์กลางจัดเก็บและเป็นคลังผลงานศิลปะจำนวนมากถึง 20,000 ชิ้นงาน นายพลเกอร์ริง หมกมุ่นอยู่กับการสะสมภาพวาด และกว้านซื้อผลงานศิลปะจากแกลเลอรีจากประเทศเนเธอร์แลนด์ หรือ ฝรั่งเศส ชะตากรรมของผลงานศิลปะสมัยใหม่ที่อยู่ที่ Jeu de Paume ไม่มีความปลอดภัย ขึ้นอยู่กับคุณภาพและความพึงพอใจ ข้อแตกต่างนี้กำหนดขึ้นในช่วงเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1943 บางชิ้นงานถูกเก็บไว้เพื่อแลกเปลี่ยน บางชิ้นงานที่มองเห็นศักยภาพการขายในอนาคต และ กลุ่มสุดท้ายคือชิ้นงานที่ไร้ประโยชน์ เช่นเดียวกับเหตุการณ์ในกรุงเบอร์ลินเมื่อไม่กี่ปีก่อน งานศิลปะที่ไร้ประโยชน์ซึ่งรวมถึง ผลงานของศิลปินชื่อดังอย่าง Pablo Picasso, Max Ernst, Joan Miro, Salvador Dali และคนอื่นๆ ถูกทำลายอย่างไร้ความปรานี ภาพวาดมากมายของจิตรกรดั้งเดิมรวมถึงภาพวาดของสมาชิกครอบครัวชาวยิวที่มีชื่อเสียงก็ได้รับชะตากรรมเดียวกันที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

แรงจูงใจของผู้ซื้องานศิลปะยังคงเป็นหัวข้อที่ถกเถียงกันอยู่ว่าการลงทุน หรือ การบริโภคจะเป็นแรงจูงใจหลักในการตัดสินใจในการซื้อผลงานศิลปะ ซึ่งในช่วงเวลานั้นศิลปะอาจเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับการลงทุนที่สุด เพราะเรามองเห็นศักยภาพของการลงทุนในการซื้อขาย ผลงานศิลปะสามารถทำกำไรได้ดี แม้ว่าจะยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าการลงทุนผลงานศิลปะว่าดีหรือไม่ บางช่วงเวลการลงทุนศิลปะค่อนข้างเป็นที่นิยมอย่างมาก และแพร่หลายในตลาดศิลปะของประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ระหว่างช่วงเวลาแห่งการทำสงครามโลกครั้งที่ 2

ศิลปะในช่วงแห่งการทำสงครามนี้ ดูจะมีความสุขที่สุดในประวัติศาสตร์เลยก็ว่าได้ ศิลปินไม่สามารถผลิตผลงานได้ทันความต้องการของผู้ซื้อ และกลัวว่าจะขาดแคลนวัสดุในช่วงสงคราม แม้ว่าจะมีความเห็นเกี่ยวกับการขยายตัวของตลาดศิลปะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็ไม่มีงานวิจัยที่พูดถึงเหตุการณ์หลังจากประเทศเหล่านี้ได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระ และเพื่อศึกษาว่าตลาดศิลปะเป็นอย่างไรในช่วงเวลาดังกล่าว จากการศึกษาข้อมูล และหาแรงจูงใจของผู้ซื้อ โดยใช้ฐานข้อมูลต้นฉบับบางส่วนจากผลงานศิลปะกว่า 4,000 ชิ้นที่มีการจำหน่ายระหว่างค.ศ. 1944- 1951 ที่แกลเลอรี Giroux³ ซึ่งเป็นหนึ่งในแกลเลอรีชื่อดังที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในกรุงปารีสเพื่อให้เห็นชัดถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงราคาดัชนีตลาดศิลปะ และข้อมูลตัวเลขจากยอดขายที่ถูกบันทึกไว้ Drouot⁴ ซึ่งเป็นสถานประมูลผลงานศิลปะชื่อดังในฝรั่งเศสมียอดขายที่ดีที่สุดในช่วงระหว่างการทำสงครามโลกครั้งที่ 2 แสดงให้เห็นยอดขายที่พุ่งสูงขึ้นทั่วประเทศฝรั่งเศส ไม่เพียงแต่สถาบันประมูลอย่าง Drouot ที่เดียวที่ขายได้ แต่ยังมีพ่อค้าอิสระอีกมากมายที่สามารถทำยอดขายได้ดีเช่นเดียวกัน

² Jeu de Paume Museum พิพิธภัณฑ์ศิลปะสร้างขึ้นในค.ศ. 1861 สมัยพระเจ้านโปเลียนที่ 3 ถูกยึดครองโดยนาซี และใช้เป็นศูนย์กลางเก็บผลงานศิลปะที่ถูกขโมยในช่วงค.ศ. 1940-1944 ภายหลังสงครามสิ้นสุดลง ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบเป็นพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยแห่งแรกของฝรั่งเศส

³ The Galerie Georges Giroux (1912 - 1960) แกลเลอรีศิลปะ ก่อตั้งขึ้นที่กรุงปารีสในค.ศ. 1912 - เป็นหนึ่งในจุดสำคัญของศิลปะและวัฒนธรรมในเบลเยียมในศตวรรษที่ 20 และเป็นแกลเลอรีแรกๆ ที่สนับสนุนศิลปะร่วมสมัยของศิลปินเบล

⁴ Drouot สถาบันประมูล Drouot ที่ใหญ่ที่สุดในปารีส ประเทศฝรั่งเศส เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1852

กล่าวถึงความสำเร็จที่โดดเด่นของตลาดศิลปะสู่ปัจจัยหลายอย่าง เมื่อเทียบกับสินทรัพย์อื่น ๆ งานศิลปะค่อนข้างจะปลอดภัย และเป็นประโยชน์ต่อพ่อค้ากำไรที่ต้องการจะปกปิดกำไรที่มาจากการซื้อขายผิดกฎหมายสงครามไม่ว่าจะมาจากการขายอาวุธ หรือ ขายกำลังทหาร หรืออื่นๆ ที่ได้รับผลประโยชน์จากสงคราม พวกเขาไม่รู้ว่าเอาเงินไปซ่อนไว้ที่ไหน หากใช้เงินนี้ไปซื้อหุ้น ทองคำ หรือ ซื้อเงินสกุลอื่นๆ จะจ้องแฉ่งกันไปว่า ได้เงินจำนวนมากนี้มาจากไหน จึงเลือกที่จะมาลงทุนกับการซื้อผลงานศิลปะไว้เพื่อปกปิดสถานะทางการเงิน หรือ เพื่อต้องการที่จะพอกเงินนั่นเอง นอกจากนี้ผลงานศิลปะยังถือเป็นสินทรัพย์ที่สามารถช่วยป้องกันภาวะเงินเฟ้อซึ่งเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในช่วงระหว่างกระฎึกยึดครอง งานศิลปะยังได้ประโยชน์จากข้อเท็จจริงที่ว่าผลงานศิลปะสามารถซื้อขายได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และตลาดที่โดนแทรกแซงโดยผู้มีอิทธิพลจากประเทศที่ยึดอำนาจก็จะมีค่าน้อยกว่าในตลาดหลักทรัพย์ จึงส่งผลกระทบต่อราคาผลงานศิลปะพุ่งสูงขึ้น และถ้าหากพวกเศรษฐกิจสงครามต้องหนีออกนอกประเทศ พวกเขากลัวที่จะโดนจับได้ว่าทำผิดกฎหมาย เงินที่ได้มานั้นมีที่มาอย่างไร ผลงานศิลปะก็สามารถที่จะขายต่อ หรือ โอนถ่ายเอาไปขายต่างประเทศได้ง่ายๆ ไม่ยุ่งยากเหมือนสินทรัพย์อื่น ๆ เช่น ทอง หรือ หุ้น

1. ภาพรวมของการซื้อขายศิลปะในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงสงครามโลกครั้งที่ 2

ในขณะเดียวกันที่ความเข้มงวดของศิลปะทางการ ซึ่งมาจากสถาบันต่างๆ ที่ยึดถือแนวทางแบบชนบทดั้งเดิม ที่มีราฟาเอลเป็นต้นแบบ สาธารณะชนมักคุ้นตาไปกับผลงานอันวิจิตร อลังการของศิลปะจากสถาบัน ก็ทำให้มีกลุ่มศิลปินที่คิดต่างต้องการที่จะต่อต้านกับรสนิยมของสาธารณะนี้ และพยายามที่จะปฏิวัติศิลปะในยุคสมัยนี้

ในขณะที่สถาบันศิลปะถูกสนับสนุนโดย ปารีส ซาลง⁵ (Paris Salon) ซึ่งได้ชื่อว่าเข้มงวดกว่าสถาบันศิลปะอื่นๆ จึงทำให้ศิลปินหรือแม้แต่ผู้ชมรู้สึกอึดอัดไปกับศิลปะฝรั่งเศส กฎเกณฑ์ที่เคร่งครัดจากสถาบันชั้นนำจึงเป็นสิ่งผลักดันให้เกิดการแสดงงานรูปแบบใหม่ขึ้นมา นิทรรศการทางเลือก (Alternative Exhibition) และใน ค.ศ. 1863 ศิลปินหน้าใหม่ที่เรียกร้องที่จะแสดงที่ ปารีส ซาลง ถูกจิตรกรสถาบันที่เป็นฝ่ายอนุรักษ์นิยมจำนวนมากปฏิเสธที่จะแสดงผลงานกว่า 2,000 ชิ้น ความปั่นป่วนที่เกิดขึ้นนี้กระตุ้นให้เกิดนิทรรศการพิเศษที่จัดขึ้นเองจากเหล่าศิลปินที่ถูกปฏิเสธ และเรียกว่า ซาลง เดส์ เรอฟูส (Salon des refuse) ก็คือซาลงแห่งผู้ถูกปฏิเสธนั่นเอง โดยพระเจ้านโปเลียนที่ 3 เป็นผู้ให้มีการจัดตั้งขึ้น เพื่อที่จะแบ่งแยกมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคณะกรรมการซาลงและ สถาบันศิลปะ โดยแยกงานของศิลปินผู้ที่ถูกปฏิเสธมาแสดงร่วมกันให้สาธารณะชนได้ชม ผู้คนที่ต่างพากันไปที่นั่นเพื่อเย้ยหยันศิลปินผู้หลงผิดกันอย่างเต็มที่ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการต่อสู้เพื่อก้าวข้ามยุคสมัยใหม่ที่กำลังจะมาถึง หรือแท้จริงแล้วจักรพรรดิฝรั่งเศสอาจจะทำเพื่อต้องการที่จะกระตุ้นให้สถาบันศิลปะของรัฐหลุดออกจากชนบ หรือ กรอบเดิมๆ เพื่อเปิดกว้างในการยอมรับศิลปินหน้าใหม่มากขึ้น การที่พระเจ้านโปเลียนโปรดให้มินิตรศการคู่ขนานขึ้นมาก็เพื่อกระตุ้นให้เกิดผลผลิตด้านศิลปะวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาควบคู่ไปกับการตั้งนิทรรศการทางเลือก อีกทั้งยังลดบทบาทของสถาบันศิลปะของรัฐลงโดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน และยกสถานะของงานออกแบบ และงานตกแต่งขึ้นมา ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะพระองค์เล็งเห็นแล้ว

⁵ Paris Salon สถาบันศิลปะเก่าแก่ของราชสำนัก ก่อตั้งขึ้นในค.ศ. 1667 และเริ่มมีการจัดนิทรรศการศิลปะขึ้นตั้งแต่ค.ศ. 1748 – 1890

ว่าการที่ให้อิสระกับศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานก็จะสามารถตอบสนองกับตลาดศิลปะของชนชั้นกลางที่มีความหลากหลาย และ กำลังขยายตัวได้ ซึ่งก็ไม่ใช่เป็นผลในทีเดียว งานนิทรรศการของผู้ถูกปฏิเสธล้มเหลวไม่เป็นท่า เพราะรสนิยมแบบประเพณีศิลปะดั้งเดิมนั้น ฝังรากลึกเกินไปในกลุ่มลูกค้าสังคมชนชั้นกลางที่กำลังขยายตัว แต่ทว่าสิ่งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้กับนายหน้าค้าศิลปะผู้มีวิสัยทัศน์ และกำลังทรัพยากรที่เสี่ยงลงทุนกับศิลปินหน้าใหม่ จึงเหมือนเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายตัวของตลาดศิลปะที่ถูกขับเคลื่อนโดยนายหน้า หรือตัวแทนจำหน่ายศิลปะ หนึ่งในตัวอย่างที่เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีก็คือ ปอล ดูรองด์-รูเอล (Paul Durand-Ruel) ซึ่งเป็นคนที่สนับสนุนซื้อผลงานกลุ่มอิมเพรสชันนิสม์ในช่วงขาขึ้นและขาลง และนำออกมาขายใหม่ในอีก 20 ปีต่อมาให้กับเศรษฐีใหม่จากอเมริกา ทำให้นายหน้าค้าศิลปะรุ่นใหม่ ๆ เห็นถึงศักยภาพของการซื้อขายผลงานศิลปะ ที่สามารถทำกำไรได้จริง และได้ติดตามรอยของ ปอล ดูรองด์-รูเอล เช่น ออมบรอส วอลลาร์ด (Ambroise Vollard) ดาเนียล-เฮนรี คาห์นไวเลอร์ (Daniel – Henry Kahnweiler) และ เบิร์ธ เวย์ (Berth Weill) และคนที่นำเสนอแนวคิด และกลยุทธ์ใหม่ๆ มาสู่วงการค้าศิลปะก็คือ คาห์นไวเลอร์ โดยใช้วิธีเซ็นสัญญาผูกมัดกับศิลปินไว้กับแกลเลอรีของตนไว้เพียงแห่งเดียว แล้วจึงโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลงานของศิลปินผ่านเครือข่ายอวองต์-การ์ด ที่แพร่หลายไปทั่วยุโรป ส่งผลให้เกิดนักสะสมกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งนักสะสมเป็นส่วนสำคัญที่สุดหากไม่มีนักลงทุนที่มีเงินมากพอที่จะเสี่ยงเก็งกำไร ตลาดศิลปะก็แทบไม่มีทางที่เกิดขึ้นได้เลย และคงเติบโตไปได้อย่างช้า ๆ ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือนักลงทุนตระหนักว่าการสะสมงานศิลปะรูปแบบใหม่นั้นสะท้อนภาพลักษณ์ทางบวกให้กับตัวผู้สะสมเอง เช่น การมีรสนิยม หรือ เป็นตัวบ่งชี้ฐานะทางการเงินของผู้สะสมเอง อีกทั้งผลงานของศิลปินหน้าใหม่ก็ยังมีราคาถูกกว่าศิลปินชื่อดังอยู่มาก

ปัจจัยการลงทุนงานศิลปะยังคงเป็นที่น่าสงสัยมาเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นความพึงพอใจในสุนทรียภาพของผลงานศิลปกรรมที่ได้มาครอบครอง หรือ อีกเหตุผลหนึ่งอาจจะคาดหวังกับการทำกำไรกลับคืนมาจากผลงานสะสมชุดนั้นก็ว่าได้ ในช่วงต้นศตวรรษมีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนและเป็นที่รู้จักดีของเหล่านักลงทุนโดยใช้ชื่อการลงทุนศิลปะนี้ว่า La peau de l'ours⁶ ก่อตั้งโดย André Level ที่กรุงปารีส ค.ศ. 1904 การรวมตัวกันของสุภาพบุรุษชนชั้นกลางชาวปารีส 10 คน ตกลงที่จะลงขันร่วมกันปีละ 3,000 ฟรังก์ ต่อเนื่องกันเป็นเวลา 10 ปี เพื่อใช้กองทุนดังกล่าวในการสะสมผลงานของศิลปินรุ่นใหม่ โดยตกลงว่าจะนำผลงานศิลปะที่สะสมออกมาขายใน ค.ศ. 1914 พวกเขาเรียกตัวเองว่า สมาคมหนังหมี (Société de la Peau l'Ours) ปรากฏว่าใน ค.ศ. 1914 งานของพวกเขายาวได้ถึง 100,000 ฟรังก์ เป็นเครื่องตอกย้ำว่างานศิลปะร่วมสมัยสามารถสร้างผลกำไรให้กับ นักสะสม หรือ นักลงทุนได้จริง ถึงแม้ว่าตลาดศิลปะจะเติบโตขึ้นและ ประสบความสำเร็จในช่วงเวลานี้ แต่ระบบเศรษฐกิจก็ไม่ได้มีการพิจารณาผลงานศิลปะในฐานะของการลงทุนจนถึงทศวรรษ 1970 ที่ตลาดศิลปะเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งทวีปยุโรป และ อเมริกา

⁶ La peau de l'ours สมาคมนักลงทุน ที่รักในงานศิลปะที่เก่าแก่ที่สุด และเป็นเวทีสำหรับซื้อขายศิลปะร่วมสมัย และสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างศิลปิน นักสะสม ภัณฑารักษ์ และแกลเลอรี ตั้งแต่ค.ศ. 1904 จนถึงปัจจุบัน

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 มีเศรษฐกิจชาวอเมริกันจำนวนมากที่ต้องการสะท้อนความเป็นปัจเจกของตน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางศิลปะของศิลปินหน้าใหม่ ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นก็มีนักสะสมอีกกลุ่มหนึ่ง เลือกที่จะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ แสดงงานสะสมของตนเอง เพื่อที่จะแสดงถึงรสนิยมส่วนตัวออกสู่สาธารณชน ซึ่งก็คือที่มาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่แห่งกรูนิวอร์ก มุ่งนำเสนอศิลปะสมัยใหม่แก่บุคคลทั่วไป ภัณฑารักษ์คนแรกที่เข้ามาบริหาร ถือได้ว่าเป็นกุ่มชะตากรรมของศิลปะสมัยใหม่เลยก็ว่าได้ ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ศิลปะรุ่นใหม่ชื่อว่า อัลเฟรด เอช บาร์ร จูเนียร์ ด้วยความเชี่ยวชาญและสายตาที่เฉียบแหลมของเขา ทำให้ภัณฑารักษ์ที่จัดแสดงออกมาได้อย่างเป็นระบบ งานสะสมของพิพิธภัณฑ์จึงเปรียบเสมือนจุดศูนย์กลาง ด้วยเหตุนี้ โมมา ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำค่านิยมทางศิลปะสมัยใหม่ ในช่วงปีแรกๆ ที่โมมาเติบโต เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่สงครามทางฝั่งยุโรป กำลังประทุ ส่งผลให้ศิลปินยุโรปต่างพากันลี้ภัยนาซี และ ฟาสซิสต์ มายังสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษที่ 1930 และ 1940 ศิลปินเหล่านี้ทำให้ภัณฑารักษ์ศิลปะร่วมสมัยที่ บาร์ร จัดขึ้นมีชีวิตชีวาเป็นอย่างมาก การปรากฏตัวของศิลปินยุโรปทำให้กระตุนศิลปะร่วมสมัยในนิวยอร์กเบ่งบานขึ้น เกิดพิพิธภัณฑ์ศิลปะขึ้นตามมามากมาย และ รวมถึงแกลเลอรีร่วมสมัยอีกหลายแห่ง เหล่านายหน้า และ นักวิจารณ์ศิลปะ จึงเหมือนเป็นผู้กุมชะตาของศิลปินไว้⁷

ศูนย์กลางตลาดศิลปะในกรุงปารีสที่อดีตเคยรุ่งเรือง ถึงแม้ว่าในช่วงระหว่างการทำสงครามโลกครั้งที่ 2 หลายประเทศถูกกองทัพเยอรมันเข้ายึดครอง ตลาดศิลปะกลับมีการซื้อขายที่สูงขึ้น และมีแนวโน้มการลงทุนที่ดีกว่า การลงทุนแบบดั้งเดิม แต่เป็นเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ ในระหว่างที่เกิดสงคราม ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุโรปเสียหายหนักและต้องใช้เวลากับปัจจัยในการฟื้นฟู จึงทำให้นิวยอร์กก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำตลาดศิลปะร่วมสมัยในที่สุด

2. สถาบันประมูล Drouot ปารีส

ถึงแม้ว่าในช่วงระหว่างการทำสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทำให้ตลาดหยุดชะงัก และการถูกยึดครองจากหลายภาคส่วน ภายหลังจากมีการหยุดพักรบลงไม่นาน เศรษฐกิจฝรั่งเศสก็เริ่มทยอยกลับมาดำเนินการอีกครั้ง บ้านประมูลหลักของฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงที่สุด Drouot ได้เปิดใหม่อีกครั้งเมื่อวันที่ 26 กันยายน ค.ศ. 1940 ซึ่งกองกำลังยึดครองของเยอรมันส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมกับตลาดศิลปะนี้ การปล้นสะดม ของสะสมของชาวยิวก็ได้เริ่มขึ้นหลังจากการบุกกรุงเกิดขึ้นได้ไม่นาน

หลังจากโฆษณาชวนเชื่อที่โดดเด่นของพรรคนาซี งานศิลปะแบบดั้งเดิม และผลงานศิลปะสมัยใหม่ ที่ได้มาจากการบุกปล้นบางชิ้นนั้นก็ไม่ได้พอสำหรับที่จะเข้าไปอยู่ในคลังสะสมศิลปะของนาซี ดังนั้นจึงถูกกำจัดทำลาย หรือ ขายออกไป แน่นอนว่าการลดลงของผลงานศิลปะจะเป็นการส่งผลกระทบต่อวงการศิลปะเป็นอย่างมากในระยะยาว แต่ในขณะเดียวกันก็มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนผลงานศิลปะในระยะสั้น เนื่องจากเหล่านักสะสมผลงานศิลปะก็ไม่มีโอกาสได้ขายผลงานของพวกเขาในช่วงเวลานี้เช่นเดียวกัน ความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสต่อเยอรมันไม่ได้จำกัดอยู่แค่การปล้นสะดม ฝรั่งเศสยังต้องโดนเรียกเก็บค่าชดเชยให้กับผู้ยึดครองอีกด้วย ซึ่งส่งผลให้เยอรมันกลายเป็นผู้กุมชะตาของตลาดศิลปะในยุโรปที่กำลังถูกยึดครอง และสงครามยังรบกวนความสัมพันธ์ของ

⁷ เดวิด คอดดิงตัน, ศิลปะสมัยใหม่: ความรู้ฉบับพกพา, พิมพ์ครั้งแรก, (สำนักพิมพ์: openworlds , 2554), น.77-93

ตัวแทนจำหน่ายงานศิลปะระหว่างประเทศอีกด้วย แต่ละตลาดศิลปะก็เริ่มมีการแบ่งเป็นหมวดหมู่ ส่วนประเทศสวิสเซอร์แลนด์นั้นซึ่งวางตัวเป็นกลางตั้งแต่แรก จึงได้รับการยกเว้นและทำหน้าที่เป็นเวทีสำหรับประเทศผู้นำอย่างเยอรมันในการแลกเปลี่ยนศิลปะสมัยใหม่ (Degenerate Art)⁸ กับศิลปะแบบดั้งเดิม หรือแม้แต่ขายผลงานเหล่านี้ออกไป

นักประวัติศาสตร์ต่างก็ให้ความสนใจ และหลงใหลกับชะตากรรมของผลงานศิลปกรรมที่ถูกปล้น และได้อธิบายรายละเอียดของงานศิลปะที่โดนปล้นไปจากคอลเล็กชันหลักบางส่วนที่อยู่ให้ฝรั่งเศส (the Rothschild's collection , the Paul Rosenberg gallery , the Bernheim-Jeune collection , the David David-Weill collection and the Schloss one) ถึงแม้ว่าจะมีการสืบสวนตลาดศิลปะในช่วงสงคราม นักประวัติศาสตร์ให้ข้อสรุปว่าราคาของผลงานศิลปะในช่วงเวลานี้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเข้ามาของ ผู้เล่นใหม่ ที่เข้าสู่ตลาดศิลปะ ชาวฝรั่งเศสที่ต้องเลือกวิธีนี้เพราะขาดทางเลือกอื่นในการลงทุนเช่นเดียวกับสถานการณ์ในประเทศเบลเยียม หรือ ประเทศอื่นๆในยุโรประหว่างที่ถูกยึดครอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความปลอดภัยในการลงทุนกับภาพเขียน หรืองานศิลปะอื่นๆ ในมุมมองของการเกิดสงครามเงินเพื่อครั้งใหญ่ และยังชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของงานศิลปะที่ง่ายต่อการซ่อน หรือขายออกไปยังต่างประเทศถ้าจำเป็น และความปรารถนาที่ต้องการจะซ่อนผลกำไรที่ได้ในช่วงระหว่างสงครามในตลาดมืดก็เช่นเดียวกัน

โอสเตอร์ลินค์⁹ ได้แสดงจำนวนราคาที่สูงขึ้นของตลาดศิลปะในฝรั่งเศสในขณะที่ถูกยึดครองโดยประเทศเยอรมัน ซึ่งแสดงผลดัชนีราคาจากยอดขายของบ้านประมูล Drouot ในระหว่าง ค.ศ. 1940 – 1944 (ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุโรปกำลังทำสงครามกันอยู่อย่างดุเดือด) ดัชนีนี้แสดงยอดขายที่สูงขึ้นอย่างมหาศาลใน ค.ศ. 1942 และขึ้นสูงอีกในช่วง ค.ศ. 1943 ซึ่งราคาจากปลาย ค.ศ. 1940 มีการเพิ่มขึ้นสูงถึง 5 เท่า จากข้อมูลแสดงยอดขายชี้ให้เห็นว่า อาจเป็นผลมาจาก “ความร่ำรวยของเศรษฐีหน้าใหม่”(Nouveaux Riches) ของชาวฝรั่งเศส และนักสะสมชาวเยอรมันที่เพิ่งเข้ามาสู่ตลาดศิลปะ เมื่อเทียบกับการลงทุนในแหล่งอื่นๆ เช่นการซื้อหุ้น ทอง และเงินสกุลต่างๆ ที่ซื้อขายกันอยู่ในตลาดมืด ว่ามีผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดศิลปะนั้นสูงขึ้นกว่าตลาดอื่นๆ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1941 จนถึงการปลดปล่อยปารีส และคืนเสรีภาพให้กับประเทศฝรั่งเศส

การปรากฏตัวของนักสะสมหน้าใหม่เข้าสู่ตลาดส่วนใหญ่เพื่อลงทุน และเหตุผลทางการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น และรสนิยมของพวกเขาที่ยังแตกต่างจากนักสะสมรุ่นก่อนๆ อย่างสิ้นเชิง โดยจำแนกความต้องการได้ดังนี้ ศิลปะสำหรับตกแต่ง ขนาดที่พอเหมาะ (ที่เหมาะสมกับบอฟอร์ทเมนต์ที่ทันสมัย) ภาพหุ่นนิ่ง ช่อดอกไม้ ผลงานจากทุกยุคสมัย ผลงานศิลปะจากอิตาลีในช่วงศตวรรษที่ 18 และ ภาพทิวทัศน์ของกลุ่มอิมเพรสชันนิสต์ ซึ่งผลงานที่กล่าวมานี้เป็นสิ่งที่ต้องการที่สุด ถูกกว้านซื้อโดยรัฐบาลฝรั่งเศส เช่นเดียวกับนิทรรศการศิลปะที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดก็เป็นอีกหนึ่งข้อพิสูจน์ความหน้าสนใจของนักลงทุนที่มีต่อการ

⁸ Degenerate Art คำจำกัดความโดยพรรคนาซีในประเทศเยอรมนีเพื่ออธิบายศิลปะสมัยใหม่ ในค.ศ. 1920 ในช่วงการปกครองแบบเผด็จการของอดอล์ฟฮิตเลอร์ศิลปะสมัยใหม่ของเยอรมันรวมถึงผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ หลายคนถูกลบออกจากพิพิธภัณฑ์ของรัฐและถูกห้ามในนาซีเยอรมนีโดยอ้างว่าศิลปะดังกล่าวเป็น คอมมิวนิสต์ ผู้ที่ถูกระบุว่าเป็นศิลปินที่เสื่อมทรามต้องถูกลงโทษซึ่งรวมถึงการถูกไล่ออกจากตำแหน่งสอน ห้ามการแสดงหรือขายงานศิลปะของพวกเขาและในบางกรณีถูกห้ามไม่ให้ผลิตงานศิลปะ

⁹ ศาสตราจารย์ดร. คิม โอสเตอร์ลินค์ (Prof. Dr. Kim Oosterlinck) ศาสตราจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัย Université libre de Bruxelles แห่งบรัสเซลส์

ลงทุนงานศิลปะ แสดงให้เห็นว่าตลาดศิลปะในฝรั่งเศสนั้นเติบโตขึ้น และความต้องการนั้นไม่ได้จำกัดอยู่แค่ผลงานศิลปะกรรมแบบดั้งเดิมเท่านั้น แต่ยังสนใจงานศิลปะจากศิลปินสมัยใหม่อย่าง Henri Matisse หรือ ศิลปินชาวอียิปต์ที่ต้องปกปิดจากทางการ อย่างเช่น Pablo Picasso และ Amedeo Modigliani และทุกคนที่นาซิมองว่าเป็นศิลปะสมัยใหม่ จากบันทึกราคาขายก่อนหน้านั้นก็พบว่างานศิลปะของ Pablo Picasso นั้นถูกตัดราคาโดยศิลปินหน้าใหม่อย่าง Matisse ซึ่งแสดงให้เห็นถึงค่านิยม และทิศทางของตลาดในช่วงเวลานั้นที่กำลังมีกระแสนิยมสะสมผลงานศิลปะสมัยใหม่ แม้ว่าจะมีนักสะสมศิลปะร่วมสมัย และนักประวัติศาสตร์จะชี้แจงว่าตลาดศิลปะในฝรั่งเศสนั้นเฟื่องฟูมากในช่วงระหว่างการถูกยึดครองโดยนาซี จากข้อมูลตัวเลขของยอดขายยังพบอีกว่าราคางานศิลปะนั้นขึ้นอย่างรวดเร็วต่อเนื่องในช่วงเวลานี้ แต่ก็ไม่ได้แสดงหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลนี้ แต่ในบทความนี้จะศึกษาภาพรวมการซื้อขายผลงานศิลปะจากฐานข้อมูลตัวเลขการซื้อขายของผลงานศิลปะกว่า 2,850 ชิ้น ที่เกิดขึ้นที่สถาบันประมูล Drouot ในฝรั่งเศสระหว่างที่ถูกยึดครอง

โดยจะศึกษาจากข้อมูลตัวเลขที่รวบรวมจากแคตตาล็อกผลงานศิลปะจากสถาบันประมูล Drouot ซึ่งเป็นสถานประมูลที่สำคัญที่สุดในฝรั่งเศส ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม ค.ศ. 1940 ไปจนถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1944 มีตั้งแต่งานจิตรกรรม ภาพร่าง งานแกะสลัก ภาพวาดเส้น ที่ถูกขายออกไป ในช่วงตลอดระยะเวลาที่มีผลงานศิลปะกว่า 24,500 ชิ้นที่ถูกประมูลออกไปจากสถาบันประมูล Drouot ในบางกรณี วันที่ขาย ชื่อศิลปิน หรือ ราคาอาจไม่ได้ระบุไว้ เมื่อตัดออกไปจากจำนวนผลงานทั้งหมดแล้วยกตัวอย่างออกมาจะมีผลงานศิลปะรวม 21,882 ชิ้นงาน จากจำนวนงานทั้งหมด 47.65% มีลายเซ็นศิลปิน และ 3.67% มีตราประทับจากสตูดิโอของศิลปิน และในท้ายที่สุดงานศิลปะ 21,333 ชิ้นก็จัดรวมเป็น 1 ใน 4 หมวดหมู่ และในข้อมูลเพิ่มเติมนี้ได้มีการแบ่งสัดส่วนสำหรับแต่ละหมวดหมู่ สัดส่วนในแง่ของจำนวนผลงานศิลปะที่ขายยังคงเหมือนเดิมในช่วงระหว่างสงคราม ผลงานจิตรกรรมบนผ้าใบที่ผ่านการประมูลมีทั้งหมด 46% ภาพเขียนสีน้ำ 20% งานศิลปะบนกระดาษ 18% จิตรกรรมบนแผ่นไม้ 16% กิจกรรมที่เกิดขึ้นใน Drouot อาจแสดงข้อมูลคร่าวๆ ได้จากจำนวนภาพวาดที่ขายได้ในแต่ละปีเช่นเดียวกับยอดขายทั้งหมด

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผลงานจิตรกรรม งานแกะสลัก และ งานวาดเส้น ที่ขายได้จากจำนวนยอดขายทั้งหมด (ฝรั่งเศส) ตั้งแต่ ค.ศ. 1940 – 1944

	1940-1941	1941-1942	1942-1943	1943-1944
Sales (in FF)	21,299,496	80,528,378	142,721,705	68,263,752
Number of Works sold	3,659	7,829	10,144	4,243

หมายเหตุ: Kim Oosterlinck , 2011, *The Price of Degenerate Art*, CEB Working Paper ,N° 09/031, พฤษภาคม 2011,น.14 <https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/53986/1/wp09031.pdf>

ข้อมูลจากตารางนี้แสดงตัวเลขซึ่งมีแนวโน้มที่จะบ่งชี้ว่าตลาดศิลปะมีประสบการณ์ของกิจกรรมในสถาบันประมูลว่ามีการเพิ่มขึ้นอย่างกระตือรือร้นในช่วงค.ศ.1942 จนกระทั่งถึงฤดูร้อนในค.ศ. 1943 ยอดขายมีการลดลงอย่างเห็นได้ชัด

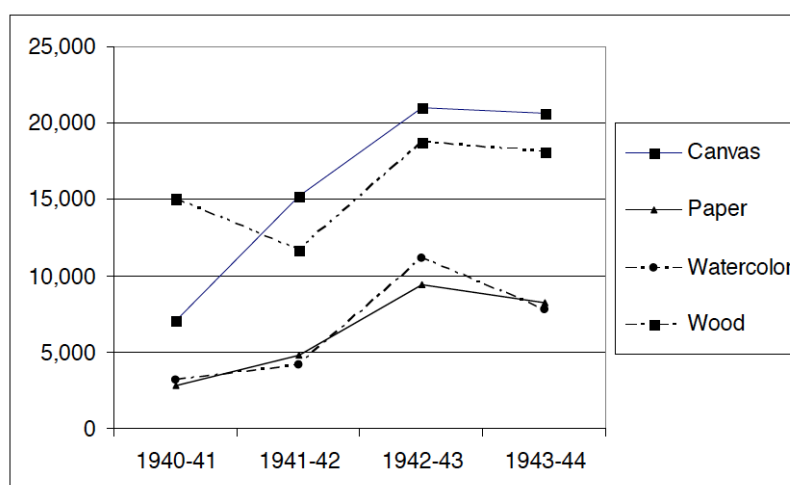
ตารางที่ 2 แสดงราคาเฉลี่ยของแต่ละประเภทงานศิลปะ(จำนวนชิ้น) ตั้งแต่ ค.ศ. 1940-1944

	Canvas	Paper	Watercolor	Wood
1940-1941	7,099	2,799	3,155	15,064
1941-1942	15,227	4,802	4,167	11,669
1942-1943	21,049	9,378	11,115	18,781
1943-1944	20,629	8,271	7,778	18,148

หมายเหตุ : Kim Oosterlinck , 2011, *The Price of Degenerate Art*, CEB Working Paper ,N° 09/031, พฤษภาคม 2011,น.32 <https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/53986/1/wp09031.pdf>

จากตารางที่ 2 นี้แสดงให้เห็นถึงปริมาณของผลงานศิลปะที่มีความนิยม และเป็นที่ต้องการของตลาดมากที่สุด คือ ภาพจิตรกรรม รองลงมาเป็นงานไม้ ส่วนงานศิลปะที่เป็นกระดาษ เช่น ภาพพิมพ์ สีน้ำ หรืองานวาดเส้นนั้นมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

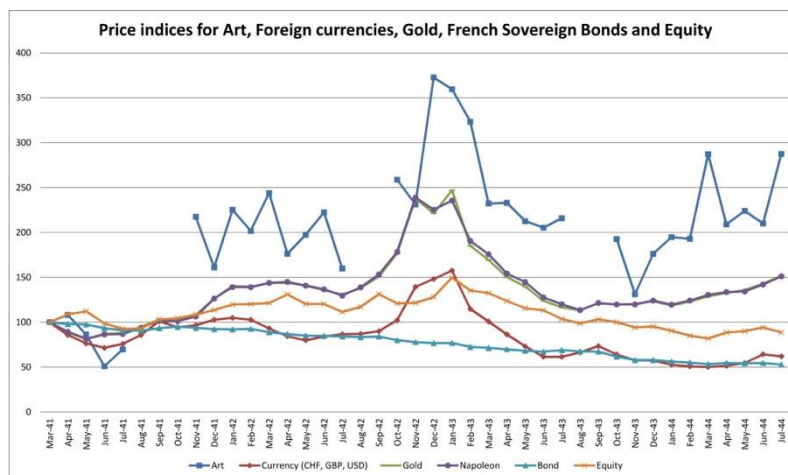
ตารางที่ 3 แสดงวิวัฒนาการของค่าเฉลี่ยราคาผลงานศิลปะ(เงินสกุลฟรังก์)โดยแบ่งตามประเภทของผลงาน

หมายเหตุ : Kim Oosterlinck , 2011, *The Price of Degenerate Art*, CEB Working Paper ,N° 09/031, พฤษภาคม 2011,น.15 <https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/53986/1/wp09031.pdf>

ถ้าหากว่าพิจารณาจากราคาที่เป็นตัวบ่งบอกคุณภาพ ดังนั้นก็จะอนุมานได้ว่าค่าเฉลี่ยของคุณภาพนั้นมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากตั้งแต่ราคาที่ผันผวนจากตัวเลขที่ต่ำมาก ไปจนถึงสูงถึง 5 ล้านฟรังก์ ค่าเฉลี่ยของงานศิลปะที่ขายได้มีวิวัฒนาการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของผลงานศิลปะ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของราคาภาพจิตรกรรมมีการเพิ่มขึ้นถึง 114% ในหนึ่งปี แต่ในขณะเดียวกันผลงานที่เป็นไม้กลับมีราคาที่ตกลงถึง 23% ตารางที่ 3 นี้จะแสดงวิวัฒนาการของค่าเฉลี่ยราคาผลงานศิลปะแต่ละประเภทที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 1941-1943 และตกต่ำลงในภายหลัง จะเห็นได้ชัดเจนว่าภาพจิตรกรรมมีการพุ่งตัวสูงขึ้น

ตารางที่ 4 แสดงวิวัฒนาการราคาของสินทรัพย์ 6 ประเภทในการลงทุนตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1941ถึง เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1944

หมายเหตุ :การคำนวณเกี่ยวกับดัชนีราคาในปารีสบนพื้นฐานของ Le Bris (2008) และ Le Bris และ Hautcoeur (2010) สำหรับการลงทุน, Vigreux (1948) สำหรับข้อมูลตลาดมืด (ทองคำและสกุลเงินต่างประเทศ), Oosterlinck (2003 และ 2010) สำหรับราคาพันธบัตร และแคตตาล็อกจากสถานประมูล Drouot สำหรับดัชนีศิลปะ (งานศิลปะ: สีน้าเงินเข้ม ,เงินตราต่างประเทศ: สีแดง , ทองคำ (มูลค่าตลาดมืด): เขียว , ทองคำเหรียญโปเลียน: สีม่วง , พันธบัตรรัฐบาลฝรั่งเศส: สีฟ้า และ หุ้น: สีส้ม

Kim Oosterlinck .(2015). *The French, Dutch and Belgian art markets during World War II*. 10 มกราคม 2562, <https://www.fokum.org/prof-dr-kim-oosterlinck/>

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบโอกาสในการลงทุนทางเลือก โดยศึกษาจากตารางที่แสดงวิวัฒนาการของดัชนีทั้ง 6 ตัวแทนที่เป็นการลงทุน แบ่งเป็น 3 ตัวแปรในการลงทุนแบบถูกกฎหมาย ศิลปะ หุ้น และพันธบัตรของรัฐ และ 3 ตัวแปรในการลงทุนในตลาดมืด คือ ทองคำ(เหรียญโปเลียน) ทองคำ และ เงินตราต่างประเทศ ตารางเปรียบเทียบนี้เริ่มต้นตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1941 ก่อนวันที่สถาบันการแลกเปลี่ยนหุ้นของปารีสจะปิดการซื้อขาย

การเปรียบเทียบวิวัฒนาการราคาของดัชนีที่แตกต่างกันทำให้ตลาดศิลปะอยู่ในตำแหน่งที่ดีมาก ในแง่ของผลตอบแทนผลงานศิลปะมีประสิทธิภาพ และ โอกาสกว่าการลงทุนทางเลือกทั้งหมด เห็นได้ชัดว่าควรเปรียบเทียบผลตอบแทนโดยคำนึงถึงความเสี่ยง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนสำหรับตลาดศิลปะนั้นสูงกว่าการลงทุนอื่นๆ มาก แม้ผลกำไรจากการลงทุนกับทองคำจะดีที่สุด ผลกำไรจากการลงทุนงานศิลปะเป็นอันดับสอง แต่การกลยุทธ์นี้การลงทุนเป็นไปได้เฉพาะในกรณีที่นักลงทุนพร้อมที่เผชิญความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับตลาดมืด

ทุกวันนี้ตลาดศิลปะเป็นที่รู้จักกันดี ว่าเป็นการลงทุนที่ค่อนข้างเสียเปรียบในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ในช่วงสงครามและ ในประเทศที่ถูกยึดครองอาจมีบทบาทในการรับรู้ และ เป็นปัจจัยในการตัดสินใจของนักลงทุน นักลงทุนจึงต้องคำนึงถึงโอกาสในการลงทุนของพวกเขาด้วย ตลาดการค้าขายระหว่างประเทศถูกปิดกั้น แม้แต่ทองคำ แห็กทรีพฟ์ และเงินตราต่างประเทศ จะต้องมีการประกาศเท่านั้น จึงไม่สามารถซื้อขายได้ในตลาดที่ถูกกฎหมาย การลงทุนอื่นๆ เช่นอสังหาริมทรัพย์ ยิ่งเป็นไปได้ยาก เพราะความเสี่ยงที่จะถูกทำลายในระหว่างการทำสงคราม

การถดถอยของค่านิยมศิลปะ ในช่วงเวลาใกล้จะสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ 2 หากมองภาพรวมจากข้อมูลการขายภาพจิตรกรรมนั้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนใหญ่ๆ ของตลาดศิลปะ ซึ่งสถาบันประมูล Drouot ได้แสดงข้อมูลรายชื่อศิลปินที่อยู่ในการประมูลทั้งหมด 199 คน รวมผลงานจิตรกรรมทั้งหมด 2,860 ชิ้น¹⁰ แต่มีเพียงภาพจิตรกรรม 5 ชิ้นเท่านั้นที่ถูกขายออกไปในระหว่างที่ฝรั่งเศสถูกยึดครอง ทำให้เห็นถึงภาพรวมของกลุ่มศิลปินหลักที่เคลื่อนไหวอยู่ในตลาดปารีส ซึ่งศิลปินส่วนใหญ่เป็นชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียงอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 19 และ ศตวรรษที่ 20

ตารางที่ 5 แสดงภาพจิตรกรรมที่มีมูลค่าสูงที่สุด ที่มีการซื้อขายเกิดขึ้นในสถาบันประมูล Drouot ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

Artist	Painting	Date of sale	Price(FF)
Paul Cézanne	La vallée de l'Arc et la montagne Sainte-Victoire	11/12/1942	5,000,000
Edgar Degas	Après le bain (Femme s'essuyant)	11/12/1942	2,230,000
Camille Pissaro	La Route du Cœur-Volant	11/12/1942	1,610,000
Auguste Renoir	Baigneuse Lisant	11/12/1942	1,530,000
Edgar Degas	Femme à sa coiffure	11/12/1942	1,500,000
Eugène Delacroix	Nu assis, de profil à gauche (Mademoiselle)	11/12/1942	1,500,000
Francisco de Goya	Portrait de l'Artiste	11/03/1942	1,450,000
Edgar Degas	La Causerie	11/12/1942	1,410,000
Edgar Degas	Portrait de Monsieur de Valerne	11/12/1942	1,400,000
Honoré Daumier	Portrait d'un ami de l'artiste	11/12/1942	1,320,000
Edgar Degas	La coiffure après le bain	11/12/1942	1,300,000
Camille Pissaro	La Route d'Ennery, 1877	11/12/1942	1,300,000
Jean-Auguste-	Portrait du graveur Desmarais	15/12/1941	1,240,000

¹⁰ Kim Oosterlinck , 2011, *The Price of Degenerate Art*, CEB Working Paper ,N° 09/031, พฤษภาคม 2011, Appendix 2 น.34.

Dominique Ingres			
Jean-Baptiste-Camille Corot	Paysage composé, Effet gris	11/12/1942	1,210,000
Alfred Sisley	Le Loing, à Moret	11/12/1942	1,200,500
Alfred Sisley	Solitude	11/12/1942	1,200,000
Jacob van Ruisdael	Chemin de Saint-Mammès (1895)	15/06/1942	1,200,000
Jean-Baptiste-Camille Corot	Bellevue, Vue Prise en regardant le mont Valèrien	10/02/1943	1,100,000
Paul Gauguin	Bretagne. Deux figures sur la falaise	11/12/1942	1,100,000
Jean-Baptiste-Camille Corot	Trois personnages conversant sous les arbres et barque au bord de l'eau	12/03/1943	1,050,000
Eugène Delacroix	Fleurs dans un vase bleu (1849)	24/06/1942	1,040,000

หมายเหตุ : Kim Oosterlinck , 2011, *The Price of Degenerate Art*, CEB Working Paper ,N° 09/031, พฤษภาคม 2011, Appendix 133. <https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/53986/1/wp09031.pdf>

จากตารางแสดงภาพจิตรกรรมที่มียอดขายสูงที่สุดนี้ แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของตลาดซื้อขายศิลปะและแนวโน้มของกระแสนิยมของเหล่านักสะสม และนักลงทุนในช่วงเวลานี้ได้อย่างเห็นได้ชัด ผลงานอิมเพรสชันนิสม์ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดและราคาที่พุ่งสูงขึ้นอย่างน่าประหลาดใจ และส่วนใหญ่เป็นศิลปินชาวฝรั่งเศส

3. แกลเลอรี The Galerie Georges Giroux ประเทศเบลเยียม

ในปีค.ศ. 1940 กองทัพเยอรมันบุกยึดเบลเยียม และกษัตริย์ของเบลเยียมก็ประกาศยอมจำนน เบลเยียมจึงกลายเป็นประเทศที่ถูกครอบครองโดยรัฐบาลทหาร โดยมีจุดประสงค์หลักของการยึดครองกำลังเพื่อให้แน่ใจว่าเศรษฐกิจของเบลเยียมจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อที่จะสนับสนุนการทำสงครามของทัพเยอรมัน อุตสาหกรรมในเบลเยียมยังคงมีการผลิตในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และส่วนสำคัญของการผลิตนี้ก็เพื่อไปหล่อเลี้ยงประเทศศัตรู เบลเยียมยังต้องจ่ายค่าครองชีพมหาศาล และการถูกปล้นสะดม ผลงานศิลปะมากมายรวมอยู่ด้วย ซึ่งรัฐจะต้องใช้เงินจำนวนมหาศาลเป็นเงินทุนในการทำสงคราม รัฐจึงต้องพึ่งพาการออกพันธบัตร จำนวนเงินฝาก และธนบัตรเพิ่มขึ้น จึงทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงระหว่างการทำสงคราม

ในการเผชิญหน้ากับกองกำลังติดอาวุธจำนวนมาก หนี้ระยะสั้นเพิ่มขึ้นอย่างมาก รัฐบาลต้องการเงิน และชักจูงให้นักลงทุนถือพันธบัตร และกำหนดมาตรการที่ชัดเจนเพื่อให้หุ้นมีความน่าสนใจน้อยลง และให้นักลงทุนหันมาซื้อพันธบัตรของรัฐบาลอย่างมหาศาล ที่พวกเขาลงทุนไม่ใช่เพราะนี่เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า หากแต่นักลงทุนไม่มีโอกาสเลือกในการลงทุน บุคคลจากภาคเอกชนต่างก็หาโอกาสที่จะลงทุนในช่วงเวลานี้ เป็นเรื่องจริงสำหรับผู้ลักลอบ พ่อค้าจากตลาดมืด หรือ เจ้าของร้าน ต่างก็กระตือรือร้นที่จะหาช่องทางทำกำไรในช่วงเวลาแห่งความวุ่นวายนี้

พ่อค้าตลาดมืดที่อยู่ในสังคมเบลเยียมภายใต้การยึดครองของเยอรมัน ปัญหาสำคัญที่สุดของเจ้าของร้านค้ารายย่อยก็คือการหาวิธีลงทุน และเห็นได้ชัดว่าไม่สามารถทำผลกำไรตอบแทนได้จากช่วงสงคราม และประเทศก็ถูกยึดครอง พ่อค้าในตลาดมืดจำเป็นที่จะต้องหาที่ลงทุนที่รอบคอบที่สุด ด้วยเหตุผลนี้เอง ผลงานศิลปะจึงเป็นตัวเลือกที่ได้ผลดีที่สุด

ชุดข้อมูลนี้รวบรวมมาจากแค็ตตาล็อกของ The Galerie Georges Giroux แกลเลอรีชื่อดังของกรุงบรัสเซลส์ มีการเปิดตัวแกลเลอรีครั้งแรกในค.ศ. 1912 แกลเลอรี Giroux เป็นแกลเลอรีแห่งแรกที่มีการจัดแสดงผลงานจากศิลปินที่กำลังมีชื่อเสียง และนอกจากนี้ทางแกลเลอรีเองยังสร้างข้อตกลงทำสัญญากับศิลปินเป็นครั้งแรก เช่น Rik Wouters ซึ่งแกลเลอรีเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับเหล่าศิลปินเบลเยียมในช่วงเวลานั้น ศิลปินต่างก็ต้องดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอด แม้ว่าแกลเลอรี Giroux จะเป็นเพียงส่วนเล็กๆ ในตลาดศิลปะแต่ในแง่ของความสำเร็จในช่วงเวลานั้น ทำให้เห็นภาพโดยรวมของตลาดศิลปะในเบลเยียมได้เป็นอย่างดี

แค็ตตาล็อกนี้แสดงให้เห็นภาพรวมของผลงานศิลปะ มีตั้งแต่ภาพจิตรกรรม งานประติมากรรม และผลงานแขนงอื่นๆ ที่ขายในแกลเลอรี Giroux ระหว่างเดือนธันวาคม ค.ศ. 1944 ไปจนถึง เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1951 แต่น่าเสียดายที่ในช่วงระหว่างปีที่ทำสงคราม แกลเลอรีต้องปิดตัวลงจึงไม่มีข้อมูลบันทึกไว้

ตารางที่ 1 นี้แสดงตัวเลข ยอดขายรวมและจำนวนผลงานศิลปะ ที่ขายได้ต่อปี ตั้งแต่ค.ศ. 1945 – 1951

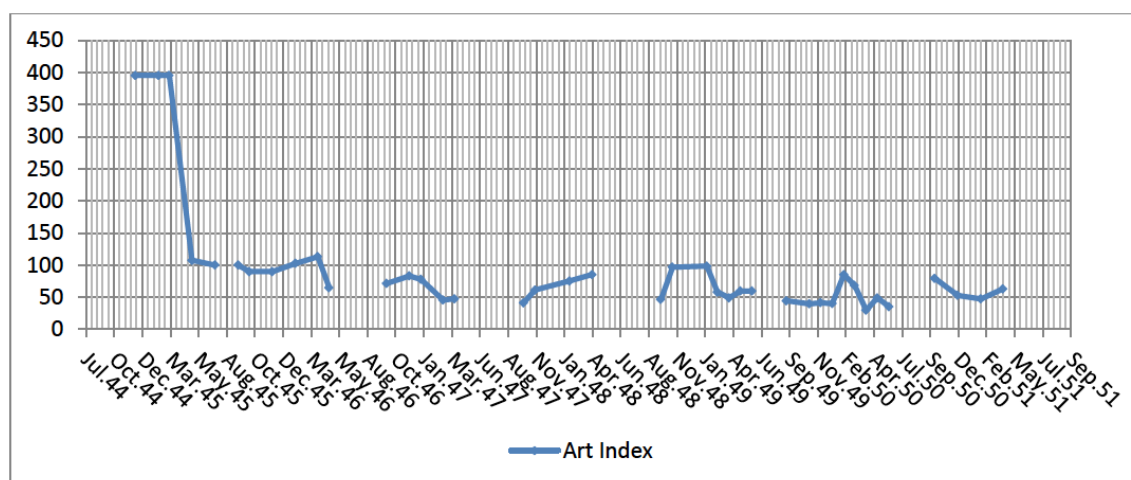
Total Sale	1944-1945	1945-1946	1946-1947	1947-1948	1948-1949	1949-1950	1950-1951
Per year	3,591,710	3,936,625	2,644,735	1,899,525	2,541,120	3,561,790	2,801,505
Real terms	3,591,710	3,747,578	2,443,018	2,006,843	2,605,725	3,612,098	3,118,059
Number of work sold	674	825	877	693	591	1013	725

หมายเหตุ: Kim Oosterlinck , 2012, *War, Inflation, Monetary Reforms and the Art Market*, EHES Working Paper , No. 12 , มกราคม 2012, น.9.http://www.ehes.org/EHES_No12.pdf

จะเห็นได้ว่ายอดขายในค.ศ. 1945 – 1946 มียอดรวมเพิ่มขึ้นในช่วงระหว่างสงครามสงบ ต่อมา ยอดขายได้มีการลดลงไปในปี ค.ศ. 1948 – 1949 อาจเป็นเพราะว่าประเทศในยุโรปต่างเสียหายอย่างหนักหลัง สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัว ต่อมายอดขายกลับมาสูงขึ้นอีกครั้งในปี ค.ศ. 1950 – 1951 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ศูนย์กลางของตลาดศิลปะย้ายจากฝั่งยุโรปมาที่อเมริกา เศรษฐกิจใหม่ หรือนักสะสมต่างก็นิยม สะสมผลงานของศิลปินยุโรป หากศึกษาประวัติศาสตร์ตามช่วงเวลาก็คงทราบถึงความเป็นมาของตลาด และ ปัจจัยจากบริบททางสังคมซึ่งเป็นตัวกำหนดการซื้อขายผลงานศิลปะ

ตลาดศิลปะนั้นเป็นตลาดที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจงมาก ผลกำไรที่จะมาจากการขึ้นราคางานเท่านั้น ไม่มีการจ่ายเงินปันผลเหมือนกับการลงทุนอื่นๆ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นตลาดมวชนมากขึ้นเรื่อยๆ ส่วนในเรื่องราคานั้นก็ยังเป็นเรื่องที่ยังคลุมเครืออยู่ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ เพราะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลจริง

ตารางที่ 2 แสดงยอดการขายศิลปะ (จำนวนชิ้น) ตั้งแต่ค.ศ. 1944 - 1951

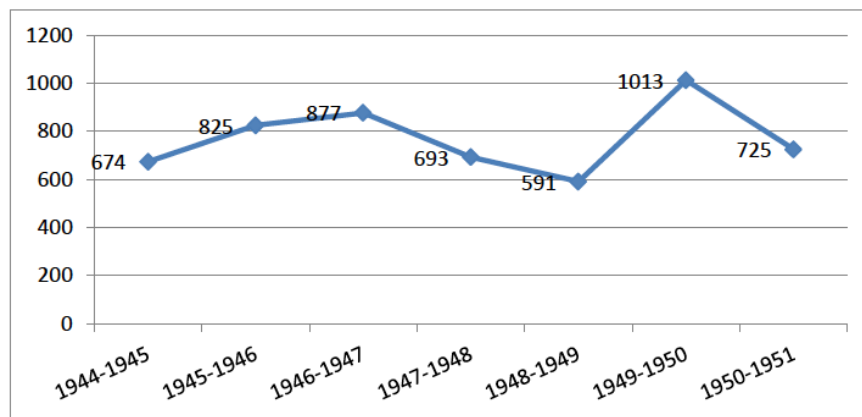
หมายเหตุ: Kim Oosterlinck , 2012, *War, Inflation, Monetary Reforms and the Art Market*, EHES Working Paper , No. 12 , มกราคม 2012, น.14.http://www.ehes.org/EHES_No12.pdf

หากจะศึกษาปัจจัยการขึ้นลงของราคาศิลปะ โดยศึกษาจากช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงการลดลงของราคาศิลปะที่เกิดขึ้นสูงสุด เกิดขึ้นระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ จนถึงเดือนพฤษภาคมในค.ศ. 1945 ซึ่งเป็นเวลาที่ สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น จะมองได้ว่ามีความหมายหรือ สัมพันธ์กันเป็น อย่างมากกับการขึ้น - ลง ของราคาผลงานศิลปะ ช่วงแรกเริ่มขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1944 และจบลง ในช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1947 ในระยะเวลา 3 ปีสรุปได้ว่าตลาดศิลปะที่กำลังบูมอยู่ในระหว่างช่วงการทำ สงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่หลังจากการที่ประเทศที่ถูกยึดครองได้รับการปลดปล่อย ให้เป็นอิสระจากเยอรมัน ทำให้ตลาดศิลปะมีการเคลื่อนไหวที่ผันผวนมาก สาเหตุมาจากประการแรกคือ มีการ กลัวเรื่องการฟ้องร้องสมรู้ร่วมคิดทางเศรษฐกิจในช่วงเวลานั้น และประการที่สอง คือการคุกคามที่เกิดขึ้นในช่วง ฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. 1945 ตัวแทนจำหน่าย หรือ พ่อค้าขายงานศิลปะที่ถกฉวยโอกาสในช่วงที่นาซียึดครอง กลัวที่จะ

โดนคุกคามก็อาจจะไม่เอารูปออกมาขาย หรือประมูล แต่ทว่าไม่สามารถหาข้อมูลในช่วงเวลานั้นมายืนยันได้เลย จึงเป็นเรื่องยากในการที่จะกำหนดอุปสงค์ อุปทาน

ถึงแม้ว่าจะมีผลงานศิลปะที่ถูกขายที่สถานประมูลงานเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ไปจนถึงเดือน พฤษภาคม ค.ศ. 1945 แม้ว่าจะไม่มีอุปทานมาก แต่เหมือนกับว่าผู้คนช่วงนั้นอยากที่จะกำจัดผลงานศิลปะที่ตัวเองครอบครองอยู่นั้นออกไปให้หมด

ตารางที่ 3 จำนวนผลงานศิลปะที่ขายในแกลเลอรี Giroux (จำนวนชิ้น)

หมายเหตุ: Kim Oosterlinck , 2012, *War, Inflation, Monetary Reforms and the Art Market*, EHES Working Paper , No. 12 , มกราคม 2012, น.16.http://www.ehes.org/EHES_No12.pdf

ความต้องการในตลาดศิลปะอาจมีไม่มากนักในช่วงสัปดาห์แรกของค.ศ. 1945 มีการลดลงของปริมาณเงินหมุนเวียน เนื่องจากเบลเยียมยังคงต้องช่วยเหลือฝ่ายพันธมิตรในกระสุนรบกับนาซี ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1945 สงครามยังไม่สิ้นสุด ประชาชนยังคงหวาดกลัวต่อการโจมตีของเยอรมัน และหลังจากมีการปฏิรูประบบเงินตรา และการเงิน ตลาดศิลปะจึงไม่คงอยู่อีกต่อไป และเกรงว่าจะไม่สามารถขายงานศิลปะได้ตามแผนที่วางไว้จึงทำให้ไม่มีผู้ซื้อในตลาด

ผลของการปฏิรูปการเงินไม่ได้จำกัดอยู่ที่ช่วงค.ศ. 1945 เพียงเท่านั้น มีการปล่อยเงินเกิดขึ้นอย่างซ้ำมากในค.ศ. 1946 – 1947 และสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจยังไม่เสถียรมากนัก การขยายตัวของปริมาณเงินเป็นลบในบางเดือน และมูลค่าของดัชนีก็ลดลงเกือบ 50 % ในระหว่างเดือนเมษายน จนถึงเดือนพฤษภาคมใน ค.ศ. 1946 และระหว่างเดือนธันวาคม ค.ศ. 1946 จนถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1947 ทั้งสองช่วงเวลามีความสอดคล้องกันกับการลดปริมาณเงินธนบัตรในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งอาจนำไปสู่ความขาดแคลนในหมู่ประชากร รายงานใน ค.ศ. 1947 ธนาคารแห่งชาติได้ระบุว่า ความอ่อนแอของตลาดหุ้นด้วยความขาดแคลนเงิน บุคคลธรรมดา และบริษัทขนาดใหญ่ต่างก็ต้องการที่จะเก็บเงินสดไว้ เพื่อสร้างสภาพคล่องทางการเงิน และสำรองเงินไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลตัวเลขของยอดรวมการซื้อขายผลงานศิลปะที่เกิดขึ้นในบ้านประมูล Drouot ปารีส ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าในค.ศ. 1942 – 1943 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สงครามกำลังสู้รบกันอย่างดุเดือด กลับพบว่ามียอดขายที่ดีที่สุด และมีการลักลอบซื้อขายระหว่างเยอรมันกับนายหน้าค้าศิลปะ การเข้าร่วมของผู้เล่นใหม่อย่างเศรษฐกิจหน้าใหม่ชาวปารีสเขียน และนักสะสมเยอรมันที่เพิ่งเข้าสู่ตลาด ทำให้ตลาดศิลปะในปารีสคึกคักเป็นพิเศษในช่วงเวลานี้ บวกกับปัญหาเศรษฐกิจที่ถูกควบคุมโดยประเทศที่ยึดครอง ผลักดันให้นักลงทุนต้องหาวิธีลงทุนที่ได้ผลกำไร และมีความเสี่ยงน้อย ผลงานศิลปะที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุด

ประเทศเบลเยียมก็มีประสบการณ์การซื้อขายเช่นเดียวกับฝรั่งเศส และมีชื่อเสียงทางด้านศิลปะไม่น้อยไปกว่าปารีสที่ผลิตศิลปิน รวมถึงมีพิพิธภัณฑ์ศิลปะอีกมากมาย จึงเป็นที่เป้าหมายของนักสะสมผลงานศิลปะเช่นเดียวกัน ในช่วงระหว่างการถูกยึดครองโดยเยอรมัน เบลเยียมเผชิญสถานการณ์ที่ยากลำบาก ปัญหาเศรษฐกิจ ขาดแคลนช่องทางการลงทุน จากการศึกษาข้อมูลตัวเลขยอดการซื้อขายผลงานศิลปะในแกลเลอรีชื่อดังที่สุดของกรุงบรัสเซลส์พบว่ากลับมียอดขายงานศิลปะที่พุ่งขึ้นสูงกว่าการลงทุนอื่นๆ เป็นที่น่าประหลาดใจ ยอดขายที่ดีที่สุดในช่วงระหว่างปีที่ยึดครองใกล้จะสิ้นสุดลง ตั้งแต่ ค.ศ. 1944-1946 อาจเป็นเพราะความปรอดภัยในการลงทุนงานศิลปะมีมากกว่าสินทรัพย์อื่นๆ และซื้อขายได้อย่างถูกกฎหมาย จากการวิเคราะห์ยอดขายที่มีการซื้อขายสูงที่สุดในช่วงเวลานี้อาจเป็นเพราะว่านักลงทุนต้องเร่งขายสินทรัพย์ออกไป ผลงานสะสมก็เช่นกัน เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภายหลังสิ้นสุดสงคราม

ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลาดศิลปะมีการเติบโตในประเทศที่อยู่ภายใต้การยึดครองของนาซี จากสถานะเงินเฟ้อ ทำให้นักลงทุนขาดแคลนแหล่งเงินทุน และโอกาสในการลงทุนอื่นๆ ทำให้การซื้อขายผลงานศิลปะเป็นทางเลือกที่ดีในการลงทุนอย่างถูกกฎหมาย และอยู่เหนือการควบคุมจากประเทศที่ยึดครอง นอกจากนี้ นักลงทุนมองเห็นศักยภาพในการสร้างกำไรในอนาคตของผลงานศิลปะ ง่ายต่อการซื้อขายออกไปในต่างประเทศ หากเจ้าของจำเป็นต้องหนีออกนอกประเทศ งานศิลปะจึงเป็นรูปแบบการลงทุนที่รอบคอบ และปลอดภัยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์อื่นๆ

หากเปรียบเทียบกันทั้งสองเหตุการณ์ภาพรวมตลาดการซื้อขายงานศิลปะของทั้งสองประเทศ พบว่า ยอดขายที่สูงขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกันแสดงให้เห็นว่ากลไกของตลาดศิลปะนั้น ขึ้นอยู่กับนักลงทุน นายหน้า และนักสะสมเป็นหลัก ซึ่งเป็นสิ่งที่ขับเคลื่อนตลาดศิลปะ จึงไม่อยู่กับที่และเปลี่ยนไปตามกระแสนิยม หรือปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความเชื่อมโยงกันในเหตุการณ์ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการปลดปล่อยประเทศที่อยู่ภายใต้อำนาจเยอรมันสู่อิสรภาพ เป็นจุดจบของการเจริญเติบโตของตลาดศิลปะ ซึ่งหลังจากการปลดปล่อยตลาดศิลปะได้สูญเสียอัตลักษณ์ที่น่าสนใจไป ที่ทำให้การลงทุนเป็นที่นิยมมากแค่ช่วงเวลาสั้น ๆ ในระหว่างการทำสงครามโลกครั้งที่ 2 นั่นเอง พวกพ่อค้าจากตลาดมืดที่ฟอกเงินก็ต้องอยู่เงียบ ๆ ในขณะที่การปฏิรูปทางการเงินมีการกวาดล้างเงินให้หมดตลาดศิลปะ ความต้องการสินค้าที่ไม่จำเป็นทั้งหมดจึงหายไป พร้อมกับความรู้สึกครั้งของตลาดศิลปะที่เคยเฟื่องฟูในช่วงหนึ่ง หากแต่สิ่งเหล่านี้ได้เป็นตัวจุดประกายตลาดศิลปะให้เกิดขึ้น และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย พวกนักลงทุนเองก็เห็นศักยภาพของการลงทุนในงานศิลปะแล้ว เมื่อเหตุการณ์สงบลง และเศรษฐกิจยุโรปกลับสู่สภาวะปกติแล้ว ตลาดศิลปะจึงกลับมาครึกครื้นอีกครั้ง และพัฒนาไปสู่ตลาดระดับโลกเช่นปัจจุบัน

References

- Barry Eichengreen. (2007). The European Economy Since 1945' Retrieved February 6, 2019, from <https://www.nytimes.com/2007/03/25/books/chapters/0325-1st-eich.html>
- .Drouot since 1852. Retrieved February 6, 2019, from <https://www.drouot.com/.TheGalerieGeorgesGiroux>
- Retrieved February 6, 2019, from <http://www.belart.org/artists/GGG/ggg.html>
- David Cottington. (2011). “Sinlapasamaimai : khwāmru̇chabapphokphā̇ = Modern Art : A Very Short Introduction” [“Modern Art : A Very Short Introduction”]. Openworlds.
- Jeroen Euwe and Kim Oosterlinck. (2017). Art Price Economics in the Netherlands during World War II. Forum Art and Market / Center for Art Market Studies. Retrieved February 10, 2019, from <https://www.fokum-jams.org/index.php/jams/article/view/6/21>
- Kim Oosterlinck. (2011). The Price of Degenerate Art, CEB Working Paper. Retrieved February 10, 2019, from <https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/53986/1/wp09031.pdf>
- Kim Oosterlinck. (2012). War, Inflation, Monetary Reforms and the Art Market, EHES Working Paper. Retrieved February 10, 2019, from http://www.ehes.org/EHES_No12.pdf
- Pattarodom V.(2016). “ Yurȯplangsongkhromlō̇kkhrangthī̇ Sō̇ng = Europe After World War II” [“Europe After World War II”]. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Pitakpongsanit V. (2017). “Withikā̇n̄chatmū̇atmū̇l̄æ̇ẏæ̇kẏæ̇ praphet̄khō̇ngngā̇n̄ sinlapanai wepsai thurakitsinlapa. = The category artworks on the online art platform” [“The category artworks on the online art platform”]. Veridian E-Journal